

פרפראות

פאר

פרשת ויקהל פקודי חודש תשפ"א

הטעם להוצאת

שיעור בתפילין

של ראש

בזוהר הק'

פרשת פקודי

פרפראות פאר

הטעם להוצאת שיער בתפילין של ראש בזוהר הק' פרשת פקודי

עמוד ה

עמוד א מפתח נושאים ויקהל פקודי חודש תשפ"א

"ביום" החודש הראשון הנראה כיתור לשון אפשר הכונה למה שדיבר עם משה רבינו רק ביום

"ביום" החודש הראשון מכוון ליום הקמת המשכן ביום שנולד יצחק

עמוד ח

כשם ששמחת המשכן מכוון ליום שנולד יצחק כך שמחת ביהמ"ק מכוון ליום הגמל את יצחק

עמוד ט

ביאור במ"ש דוד לי נאה לברך ע"ד אומרם ז"ל אורח מברך

עמוד י

למה התחיל ראב"ע מהחודש הזה לכם ולא התחיל מבראשית

ביאור בדרך הלצה ישראל מונין כמנין הלבנה

מעייין המתגבר לב טוב ולפני מי אתה עמל אצל ראב"ע הם מדה כנגד מדה

עמוד יא

ביאור למה נשים זכו לר"ח משום שהחרש היה לבם

שלושה סיפורים המסוגלים לצרכי פסח בהרחבה עפ"י המגיד מקאז'ניץ

מעשה הראשון

עמוד יב

מעשה השני

מעשה השלישי

עמוד ב

למה הסמיך קונה שמים וארץ לאשר ברא אלוקים לעשות

אשר צוה ה' לעשת אתם הרי דיני שבת הם העדר ולא עשייה

עמוד ג

אל יעשו עוד מלאכה, היה צ"ל אל יביאו עוד מלאכה

הלכות שבת נדמו להררים התלויים בשערה ביאור ע"ד המהרש"א

עמוד ד

טעם נאה לכך שיש לנקות קורי עכביש לכבוד שבת קודש

למה החסירה תורה את האות יו"ד מהנשאם

עמוד ה

קושיא רבה איך מביא ראיה שהעגל נעשה להורות תשובה לרבים

הטעם להוצאת שיער בתפילין של ראש בזוהר הק' פרשת פקודי

עמוד ו

סוד השיער שבתפילין

טעם להוצאת השיער מחוץ לתפילין

מקדש ראשון נרמז בתורה ומקדש שני לא נרמז

עמוד ז

ביאור למה נכתב משכן משכן שתי פעמים

לפיכך, יש להסמיך קונה שמים וארץ אל ויכל אלוקים.

* * * * *

אשר צוה ה' לעשת אתם הרי דיני שבת הם העדר ולא עשייה

ביאור פלא כתב במרכבת המשנה על המכילתא

כתיב (שמות ל"ה א') "ויקהל משה וגו' ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם",

איתא במכילתא פרשת ויקהל, כתיב (שמות ל"ה א') **ויקהל משה וגו'**. למה נאמרה פרשה זו, (להקדים ציווי השבת למלאכת המשכן) לפי שהוא אומר (שמות כ"ה ח') ועשו לי מקדש שומע אני **בין בחול בין בשבת**, תלמוד לומר **ויקהל משה בחול ולא בשבת**,

מבואר, דמכיון דפרשת השבת קודם לאמירת מלאכת המשכן נראה כפרשה מיותרת, לפיכך ילפינן מהכא שמלאכת המשכן אסורה בשבת,

ל"ט מלאכות האסורים ליעשות בשבת ילפינן מהכא

כתיב, ויאמר אליהם אלה הדברים וגו'. רבי אומר להביא שלשים ותשע מלאכות שאמר להם משה על פה, ע"כ במכילתא,

איתא בגמרא (שבת ע"א א') **כתיב** (שמות ל"ה א') "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים" וגו' ששת ימים תעשה מלאכה" **דברים, הדברים - אלה הדברים** - אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני. ע"כ,

כתב רש"י, (שבת ע"א א'), לבאר, כי **אלה הדברים**, אלו ל"ט מלאכות, **דברים** - משמע **תרי**, ה' לרבות חד הרי **שלשה**, אלה בגמטריא שלשים ושש, הרי **שלשים ותשע**, ע"כ, ואלה המלאכות אסור לעשותן בשבת במלאכת המשכן,

מנין לרבי ללמוד ל"ט מלאכות לשבת מכאן
דייקא ביאור נפלא כתב במרכבת המשנה

ביאור נפלא, כתב על כך במרכבת המשנה, בפירושו על המכילתא (פרשת ויקהל אות ב'), וכך כתב,

ויראה, **זהוקשה לו לרבי**, מאי אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות, שהרי מצות שבת היא

למה הסמיך קונה שמים וארץ לאשר ברא אלוקים לעשות

בתפילת ערבית דשבת אמרינן, ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה, ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אתו. כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות,

ומיד אומר החזן - ברוך אתה ה' אלקינו ואלקי אבותינו. אלהי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב. הקל הגדול הגבור והנורא קל עליון. **קונה שמים וארץ**,

יש לבאר למה אחרי ויכלו יש לומר
קונה שמים וארץ

איתא בגמרא (שבת דף י עמוד א) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת - מעלה עליו הכתוב כאילו **נעשה שותף** להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. ע"כ,

איתא בגמרא (שבת דף ק"ט עמוד ב) כל המתפלל **בערב שבת** ואומר ויכלו - מעלה עליו הכתוב כאילו **נעשה שותף** להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, ע"כ.

כתיב (בראשית י"ד י"ט) ויברכהו ויאמר ברוך אברם לקל עליון **קנה שמים וארץ**,

כתב רש"י קונה שמים וארץ - כמו (תהלים קלד ג) עושה שמים וארץ, **על ידי עשייתו קנאן להיות שלו**,

לפי"ז יש לפרש, אם יאמר האומר, מכיוון ונעשיתי שותף למעשה בראשית, שמא יש לי קנין גם בקונה שמים וארץ שהרי ע"י עשייתו קנאן, ובעשייתו הריני שותף,

לפיכך, מיד אחרי אשר ברא אלוקים לעשות, אומרים **קונה שמים וארץ**, שהקנין שייך רק לקב"ה,

ביאור נוסף למה אחרי ויכלו יש לומר
קונה שמים וארץ

עוד יש לבאר, למה יש להסמיך, לאחר אשר ברא אלוקים לעשות, **קנה שמים וארץ**, מכיוון והקנין נעשה ע"י העשייה, וגמר עשייתו הוא **בכניסת השבת** כמ"ש ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, ואז נעשה הקניין,

ביאור הענין על דרך המכילתא

איתא במכילתא (ויקהל אות א', כי תשא אות ז') **כתוב אחד אומר** "ששת ימים תעשה (נקוד צירי) מלאכה" (כלומר תיעשה, ע"י אחרים), **וכתוב אחד אומר** (שמות כ' ט') "ששת ימים תעבוד"

(שמלאכתו נעשית ע"י עצמו), כיצד יתקיימו שני כתובים הללו,

אלא, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, "ששת ימים תיעשה מלאכה", מלאכתן נעשית על ידי אחרים, וכן הוא אומר, (ישעיה ס"א ה') "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם",

וכשאינן עושין רצונו של מקום (שמות כ' ט') "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", מלאכתן נעשית על ידי עצמן, ולא עוד, אלא, (דברים כ"ח מ"ח) ועבדת את אויביך וגו'. ע"כ,

ביאור במה שאמרו אל יעשו עוד מלאכה

מבואר במכילתא, שבשעה שעושין רצונו של מקום, אין צריך לעשות במלאכה, אלא מלאכתן נעשית ע"י אחרים,

וזהו שאמר משה להכריז, כי איש ואשה שעושין רצונו של מקום, אל יעשו עוד מלאכה, מכיון ומלאכתן נעשית ע"י אחרים.

* * * * *

הלכות שבת נדמו להררים התלויים
בשערה ביאור ע"ד המהרש"א

איתא בגמרא, (חגיגה י" ע"א), הלכות שבת, הרי הם כהררים התלויים בשערה, שהן מקרא מועט והלכות מרובות, ע"כ, פירוש, דברמו מועט תלויים הלכות חמורות,

איתא בגמרא, (סוכה נ"ב ע"א), לעתיד לבא, מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו, בפני הצדיקים ובפני הרשעים,

צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה,

העדר עשייה, א"כ, מאי אשר צוה ה' לעשת אתם, דמשמע שיש בהם עשייה,

וכתיב (שמות כ"ג י"ב) "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת", **וכתיב** (דברים ה' י"ג) "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה"

מבואר, דציווי השבת הוא העדר עשייה, א"כ מהו אשר צוה ה' "לעשות"

על כרחך צריך לומר, דכאן במאמר "אלה הדברים", רמזה תורה ל"ט מלאכות שבת, והמה נגד מלאכות שהיו במשכן,

וירמוז המקרא, דאלה הדברים שהם הל"ט מלאכות אשר צוה ה' "לעשות אותם" במלאכת המשכן, הן המה הל"ט מלאכות שאסרתי בשבת,

ומכיון דנקט הכתוב בלשון עשייה, כאשר מלאכת השבת היא העדר עשייה, למד רבי מכאן על איסור מלאכת המשכן שצוה ה' לעשות, שאינם מותרים בשבת, עכ"ד.

עוד יש לבאר במה שהקשו הרי דיני שבת
הם העדר ולא עשייה

עפ"י מה שנתבאר לעיל שהסמיך קניין לעשייה, משום שע"י עשייתן קנאן, **אולי יש לפרש, העשייה** בשבת הוא הקניין שנעשה בגמר מלאכה, כמ"ש ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וזה הכוונה לעשות את השבת כלומר את הקניין,

* * * * *

אל יעשו עוד מלאכה, היה צ"ל אל
יביאו עוד מלאכה

כתיב (שמות ל"ו ה') "מרבית העם להביא מדי העבדה", "ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא",

יש לשאול, לאחר שאמרו אל משה, "מרבית העם להביא" היה ראוי לו להכריז, איש ואשה אל יביאו עוד מלאכה, מהו הלשון שאמר "אל יעשו עוד מלאכה", מאי נ"מ אם יעשו או לא יעשו, העיקר שלא יביאו עוד, ולמה הוציאו קול במחנה אל יעשו עוד, וגם סיים הכתוב ויכלא העם מהביא, ואם הציווי היה שאל יעשו עוד, היה צ"ל ויכלא העם מלעשות,

לזכור ולהזכיר כי הלכות שבת תלויים בשערה,
כדמיון קורי העכביש.

* * * * *

למה החסירה תורה את האות יו"ד מהנשאם

כתיב (שמות ל"ה כ"ז), "והנשאם הביאו את אבני
השהם, ואת אבני המלאים, לאפוד ולחשן",

כתב רש"י, והנשאם הביאו - א"ר נתן, מה ראו
נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה,
ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה,

אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה
שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין אותן,

כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר (שמות ל"ו
ז) "והמלאכה היתה דים", אמרו נשיאים מה
עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וגו', לכך
התנדבו בחנוכת המזבח תחלה,

ולפי שנתעצלו מתחלה, נחסרה אות יו"ד
משמם, והנשאם כתיב, עכ"ל רש"י,

במה נרמז עצלות בכך שנחסר האות יו"ד

האות יו"ד מרמז לחכמה, הדבר מבואר ביותר
בספר "אגרא דפרקא" מבעל ה"בני יששכר"
באות קל"ב, **מלקוטי אמרים**, תניא אות ג',

וגם **כתיב**, יו"ד חכמה קדומה,

העצלות מנוגדת לחכמה

כדכתיב (משלי ו' ו'), "לך אל נמלה **עצל**, ראה
דרכיה **וחכם**",

היה **צ"ל ראה דרכיה ולמד**, מאי, ראה דרכיה
וחכם, מבואר מכך כי **העצל** חסרה לו החכמה,

לפי זה אפשר לבאר ולומר, דלכן החסירה תורה
מהנשיאים, את האות "יו"ד" משום שע"י
העצלות הם החסירו בחכמה שהיא באות יו"ד,
לפיכך החסירה להם תורה את האות יו"ד.

* * * * *

יצר הרע, בתחילה דומה **לחוט** של **בוכיא** (קורי
עכביש), ולבסוף דומה **כעבותות העגלה**, שנאמר
(ישעיהו ה' י"ח) "הוי מושכי העון בחבלי השוא,
וכעבות העגלה חטאה", ע"כ,

כתב המהרש"א, (סוכה נ"ב ע"א ד"ה דומה לחוט).
נראה לפרש, משום דאמרו דלצדיקים נדמה
להר, ולרשעים לשער,

יש לומר, דלא הוו ב' הפכים בנושא א', אלא
דמתחלה דומה לשער, **כחוט של בוכיא** (קורי
עכביש), היינו **לרשעים**, שאינן רואין מה יהיה
בסוף,

ולבסוף דומה להר, דמיון לעבות העגלה, היינו
לצדיקים, שרואין מה יהיה בסופן, ומרחיקין
מתחלת העבירה, עכ"ל המהרש"א,

ביאור הדבר, שהצדיק, כשרואה **שערה** הוא
מדמיין לפניו **הר**, והרשע כשהוא רואה **הר** הוא
מדמיין לפניו **שערה**,

הלכות שבת חמורים כ"כ שבנדנדו קל יש לדמיין את עבותות העגלה

ולכן הלכות שבת שהן חמורות כ"כ, הרי הם
"**כהררים התלויין בשערה**", כלומר, הרים
שמתהווים מחוט שערה, ולפי שרואים את
"**ההר**" בסופו, על אף שבתחילה נראה, **כחוט**
השערה, הרי הם נזהרים מיד בתחילה, וזהו
שאמרו הרי הם **כהררים התלויין בשערה**,
כלומר, שמתהווים משערה.

* * * * *

טעם נאה לכך שיש לנקות קורי עכביש לכבוד שבת קודש

כתב המגן אברהם (הלכות שבת ס"י רס"ב), כי יש
להקפיד **בערב שבת** לנקות החוט של בוכיא,
שהם **קורי עכביש**,

קורי עכביש בערב שבת

אפשר לתת טעם לכך, עפ"י מה דאיתא בגמרא,
(חגיגה י' ע"א) הלכות שבת, הרי הם **כהררים**
התלויין בשערה שהן מקרא מועט והלכות
מרובות,

לפי"ז אפשר לומר, לפי שהלכות השבת הם
תלויים בשערה, שהוא **כחוט של בוכיא**, והם
קורי העכביש, ע"כ יש לנקותם לכבוד שבת,

על ידי שריפת הפרה

פעם על ידי שריפת הפרה שאנו משפילים אותו,

על ידי שעייר המשתלח ופרי החג שהוא שוחד

ופעם על ידי שעייר המשתלח ופרי החג שאנו מכבדים אותו, ועיי"ז הוא מקבל שוחד, ונכנע תחת הקדושה,

שיער של התפילין

ולפעמים אנו נותנים לו מקום אחיזה בקדושה, כעין שיער של התפילין המבואר לקמן, ובכל זה מבטלים את כוחו, כי עיי"ז אין לו עוד כח לקטרג כדמפרש ואזיל,

להבין מאמר הבא נקדים מה שכתוב בשו"ע (או"ח סימן ל"ב סוף סעיף מ"ד בהג"ה), וז"ל נוהגין לכרוך שיער על הפרשה, ואח"כ כורכין עליו קלף כשר, וחוזרים וכורכים עליו שיער, ונוהגין שיהיה שיער זה של עגל, וצריך שיראה חוץ לבתים, ע"כ,

וכתב המג"א (סי"ק ס"א), וז"ל כתב בספר יש שכר בשם הזוהר, שלא יצא השער כשעורה חוץ לבתים,

ואמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו **תא ואימא לך רזא חדא** בא ואומר לך סוד אחד, **ולא אתייהיב לגלאה בר לאינון קדישין עליונון**, שלא ניתן רשות לגלותו אלא לאותם הצדיקים הקדושים העליונים, והוא,

תא חזי, להאי אתר דאיהו רוח מסאבא, בא וראה, למקום הזה שהוא רוח הטומאה, **קוב"ה יהיב ליה שלטנו למשלט בעלמא בכמה סטריין**, הקב"ה נתן לו כח השליטה שישלוט בעולם בכמה אופנים, **ויכיל לנזקא**, והוא יכול להזיק ברשות העליון, וכל צער, ומחלה, ומיתה, והיזק, הוא ממנו, וגם ניתן לו רשות לקטרג למעלה, לכן,

ולית לן רשו לאנהגא ביה קלנא, אין לנו רשות להתנהג עמו בקלון ובזיון, **דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן**, כי אנו צריכים להזהר ולהשמר ממנו שלא יקטרג עלינו בקדושה שלנו,

ועל דא רזא חדא אית לן, ועל כן סוד אחד יש לנו, **דבעינן למיהב ליה דוכתא זעיר בגו קדושה**

דילן, שאנו צריכים לתת לו מקום קטן בתוך הקדושה שלנו, ובזה אנו מכבדים אותו שמראים לו שאין לנו אחיזה בקדושה אלא עמו,

דהא מגו קדושה נפיק שלטנו דיליה, כי הרי מתוך הקדושה יצא כח השליטה שלו, לכן צריך לתת לו קצת אחיזה בקדושה כדי חיותו,

* * * * *

פרשת פקודיקושיא רבה איך מביא ראיה שהעגל נעשה להורות תשובה לרבים

כתיב (שמות ל"ח כ"א) אלה פקודי המשכן משכן העדות,

כתב רש"י, משכן העדת - עדות לישראל שויתר להם הקדוש ב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם, ע"כ,

איתא בגמרא (עבודה זרה ד' ב'), א"ר יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה' כ"ו) "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים",

כתב רש"י (עבודה זרה ד' ב'), ד"ה לא עשו ישראל את העגל, כלומר, גבורים ושליטים ביצרים היו ולא הי' ראוי להתגבר יצרים עליהן,

אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם, כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה.

יש להקשות, איך אפשר ללמוד ממעשה העגל שגם אם חטא מרצונו בבחירתו יתקבל בתשובה, שמא רק משום שהיה גזירת מלך שישלוט בהם יצרים, לפיכך נתקבלו בתשובה,

בספר עקידת יצחק שער נ"ג הקשה כן, ולאחר שדן באריכות, כתב, והנה על כל פנים נשאר ספק עצום במאמרם ז"ל.

* * * * *

הטעם להוצאת שיער בתפילין של ראש בזוהר הק' פרשת פקודי

זוהר פרשת פקודי (דף רל"ז ע"ב) הפירוש וההוספות מתוך הספר "מתוק מדבש",

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר ולרבי אבא, **אף על גב דכל הני מלין, כדקאמרו, אף על פי שכל אלו הדברים כמו שאמרנו, שצריך להכניע ולבטל את רוח הטומאה, אבל קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו**, הרי הקב"ה נתן לו כח השליטה בעולם הזה **ורוח מסאבא בעי לאכפייא ליה בכל סטריין**, ואת רוח הטומאה צריך להכניע בכל האופנים,

סוד השיער שבתפילין

כך וכך עבד יומא פלוני וכך אינון חובוי, כך וכך
עשה ביום פלוני, וכך הם עונותיו,

עד דימטי דינא על ההוא בר נש ויתענש על
ידוי, עד שמגיע הדין על אותו האדם ויהיה נענש על
ידו,

* * * * *

מקדש ראשון נרמז בתורה
ומקדש שני לא נרמז

כתיב (שמות ל"ח כ"א) "אלה פקודי המשכן משכן
העדות", **כתב רש"י**, המשכן משכן - שני
פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על
עונותיהן של ישראל, ע"כ,

כתב בעל הטורים (שמות ל"ח כ"א), המשכן.
משכן. שנתמשכן ב' פעמים בשביל עונות ישראל.
מנין משכן שנים היה עדות ששכינה שורה
בישראל, שבית ראשון עמד ת"י שנה כמנין
משכן, ע"כ,

א"כ מצינו רמז בתורה למספר השנים של
מקדש ראשון בלבד,

כיצא בדבר מצינו רמז למקדש ראשון בלבד

כתיב, (ויקרא ט"ז ג') "בזאת יבא אהרן אל
הקדש" **כתב רש"י**, "בזאת", גימטריא שלו, ד'
מאות ועשר רמז לבית ראשון,

שאלו המפרשים, למה רמזה תורה רמז לבית
ראשון בלבד, ולבית שני לא,

אפשר לתרץ כדלקמן

איתא בגמרא (יומא ט"ו ע"ב), מקדש שני שהיו
עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני
מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם,

כידוע דרכו של אהרון היתה, כפי שמבואר
במשנה (אבות פרק א) הוי מתלמידיו של אהרון,
אוהב שלום ורודף שלום,

ומכיון שבזמן בית שני לא הלכו בדרכו של
אהרון, לכן לא נרמז בפסוקו של אהרון "בזאת
יבא אהרון", הרמז לבית שני, ורמזו רק למקדש
ראשון.

כך אפשר לפרש גם כאן

דבעינון גו רזא דתפלין לאצנעא חד שערא
דעגלא, שאנו צריכים להצניע שער אחד של עגל בתוך
התפילין, **דיפוק לבר ויתחזי**, שיצא ויתראה בחוץ,
דהא חוטא דשערא דא לא מסאיב, כי חוט שער
הזה שבתפילין הוא שורש מתוק וקדוש, לכן אינו

מטמא את קדושת התפילין כי אין החיצונים נאחזים
בו, **בר, דאי אתחבר האי שערא ואתעביד**
כשעורה, חוץ אם שער הזה יתחבר ויתארך עד אורך
כשעורה, אז יכולים החיצונים הטמאים לאחוז בו, **אבל**
פחות מן דא לא מסאיב, אבל אם אורכו פחות
מכשעורה אינו מטמא את קדושת התפילין,

והוא שערא בעי לאעלא ליה בגו קדושה עלאה
דילן, את שער העגל הזה אנו צריכים להכניסו בתוך
הקדושה העליונה שלנו, **ולמיהב ליה דוכתא**, ולתת
לו מקום אחיזה, **בגין דלא יקטרג לן בקדושן**, כדי
שלא יקטרג עלינו בקדושה שלנו,

טעם להוצאת השיער מחוץ לתפילין

ויפוק מן ההוא שערא לבר דיתחזי, מה שאמרנו
שצריך שיצא קצת מן השיער ההוא לחוץ מן התפילין
כדי שיתראה, הטעם הוא,

דכד חמי לההוא בר נש בקדושה עלאה, כי
כשרוח הטומאה רואה את זה האדם מתנהג בקדושה
עליונה,

וחולקא דיליה משתתף לתמן, וחלק שלו משתתף
שם,

כדין לא יקטרג ליה, אז לא יקטרג עליו,

ולא יכיל לאבאשא ליה לעילא ותתא, ואינו יכול
להרע לו למעלה ולמטה,

דהא דוכתא יהיב ליה, שהרי נתן לו מקום אחיזה,

ואי ההוא חולקא לא יהבין ליה (דוכתא) בהאי
קדושה, ואם לא נותנים לו חלק ההוא בקדושה זו כדי
שיתעסק בו,

יכיל לאבאשא ליה לתתא, אז יכול להרע לו למטה,

וסליק מקטרגא ליה לעילא, ועולה ומקטרג עליו
למעלה,

ואמר פלוני דקא מקדש השתא, ואומר איש פלוני
שמתנהג עתה בקדושה,

יש לדייק בלשון הכתוב, שאמר ביום החודש, היה ל"ל "בחדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד", מאי ביום החודש, ובאחד לחודש, ויש לבאר כדלקמן,

איתא במדרש (תנחומא פקודי פרק י"א) "וידבר ה' אל משה, ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד",

והיה הקב"ה חפץ להעמיד המשכן ע"י משה רבינו, ולא ע"י עושי המלאכה, אמר משה, רבש"ע איני יודע להעמידו, אמר ליה, עסוק בידיך ואתה נראה מעמידו והוא עומד מאליו, ואני כותב עליך שאתה הקימותו, שנאמר (שמות מ"יז) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן, ומי העמידו משה שנאמר "ויקם משה את המשכן", ע"כ, עי"ש במדרש באורך,

איתא במדרש (מכילתא פרשת בא, מובא ברש"י שמות י"ב ב') לא היה הקב"ה מדבר עם משה אלא ביום, שנאמר (שמות ו' כ"ח) ויהי ביום דבר ה', (ויקרא ז' ל"ח) ביום צותו, (במדבר ט"ו כ"ג) מן היום אשר צוה ה' והלאה, ע"כ,

מבואר, כי בשעה שהיה משה רבינו מקים את המשכן היה מדבר אל הקב"ה ואומר לו, איני יודע להעמידו וכו' כדאיתא במדרש, ולא היה הקב"ה מדבר עם משה אלא ביום, כדאיתא במדרש,

אפשר לומר דלפיכך אמר הכתוב, ביום החודש, והמילה ביום נראה מיותר, אך לרמז בא, ע"י מש"כ "ביום" שביקש הקב"ה להקים המשכן ע"י מש"ר, והיה הדיבור מדבר עם משה בענין הקמת המשכן, והרי דיבורו עמו היה רק "ביום" לזה הוסיף המילה "ביום".

* * * * *

"ביום" החודש הראשון מכון ליום הקמת המשכן ביום שנולד יצחק

כתיב (שמות מ' ב') "ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד",

דיוק בלשון הכתוב

יש לדייק בלשון הכתוב, שאמר ביום החודש, היה ל"ל "בחדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד", מאי ביום החודש, באחד לחודש, ויש לבאר כדלקמן,

דבזמן שמונה התורה לפרטי המשכן ולהקמתו אמרה תורה לרמז רק למקדש ראשון שלא היתה בו שנאת חינם.

* * * * *

ביאור למה נכתב משכן משכן שתי פעמים

כתיב (שמות ל"ח כ"א) "אלה פקודי המשכן משכן העדות", כתב רש"י, המשכן משכן - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, ע"כ,

מבואר לפירוש רש"י כי ביאור המילה משכן הוא מלשון משכון,

כתב האבן עזרא (שמות פרק לח פסוק כא) כי מלת משכן כוללת הכל. ופירש למה נקרא משכן, בעבור הארון ששם לוחות העדות. עכ"ד,

יש לתת מובן למה שכתב שני פעמים משכן משכן

איתא בגמרא (מנחות צ"ט ע"א) כתיב (שמות ל"ד א'), את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם בארון,

תני רב יוסף, מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון, מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו, שאין נוהגין בו מנהג בזיון, ע"כ,

לפי"ז אפשר לומר, שמה שאמר הכתוב שני פעמים המשכן משכן העדות, והכונה, ללוחות העדות שהיו מונחים בארון, שעל שמם היה נקרא המשכן, משכן העדות, והיה מונח בהם הלוחות, וגם שברי הלוחות היו נתונים בו, ולזה ירמוז כפל הלשון המשכן משכן שתי פעמים. לרמז על לוחות ושברי לוחות שהיו מונחים בארון.

פרשת החודש

"ביום" החודש הראשון הנראה כיתור
לשון אפשר הכונה למה שדיבר עם
משה רבינו רק ביום

כתיב (שמות מ' ב') "ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד",

לאחר שאוכלין ושותין, נותנין לו

לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן איני מברך שיצא ממני ישמעאל, אומר לו

ליצחק טול וברך, אומר להן איני מברך שיצא ממני עשו, אומר לו

ליעקב טול וברך, אומר להם איני מברך שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי, אומר לו

למשה טול וברך, אומר להם איני מברך שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי אומר לו

ליהושע טול וברך, אומר להן איני מברך שלא זכיתי לבן, דכתיב יהושע בן נון, נון בנו יהושע בנו, אומר לו

לדוד טול וברך, אומר להן **אני אברך ולי נאה לברך שנאמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, ע"כ,**

כתב המהרש"א (פסחים ק"יט ע"ב), וז"ל, ואמר לאחר שאוכלין ושותים באותה סעודה כשבאין לברך ברכת המזון נותנין לאברהם כוס של ברכה וכו'

הוא מבואר לפי הדין שהגדול מברך, והאבות וגם משה שנתנה תורה על ידו גם יהושע כשעל ידו נכנסו לארץ ישראל הם כולם גדולים מדוד, **אלא,** שכ"א מהם נתן סיבה המניעה ממנו מלברך,

וכלפי מ"ש (ברכות מ"ט ע"א) שצריך להזכיר בברכת המזון **ברית ותורה וארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים,** והטעם מפורש שם,

ועוד אמרו שם, משה תיקן להם ברכת הזן בשעה שירד להם **המן,** יהושע תיקן להם ברכת הארץ **כשנכנסו לארץ,** דוד תיקן להם על ישראל עמך ועל **ירושלים,** ושלמה תיקן על **הבית הגדול** והקדוש,

ולזה אמר אברהם שאמר איני מברך שיצא ממני ישמעאל, וכן יצחק שיצא ממנו עשו, ולא יכול לומר ברית שהוא בריתך שחתמת בבשרנו שהיא המילה שאין זוכים במילה, דכתיב בפרשת מילה ואת בריתי אקים את יצחק, ואמרינן כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק למעט את זרע עשו,

איתא במדרש (תנחומא פקודי אות י"א) **בשלשה חדשים** נגמרה מלאכת המשכן, **תשרי מרחשון כסליו,** והיה מונח ומפורק **טבת ושבט ואדר,** והעמידוהו **באחד בניסן,** שנאמר (שמות מ' ב') **"ביום החדש הראשון בא' לחדש תקים את משכן אהל מועד",**

ולמה לא עמד מיד, אלא, מפני שחשב הקב"ה **לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק אבינו,**

לפי שבאחד בניסן נולד יצחק, אמר הקב"ה הריני מערב שמחתכם, **שמחה בשמחה,** והיו ליצני הדור מרננין ומהרהרין ואומרין להם, נגמרה מלאכת המשכן ואינו עומד מיד, **ולא היו יודעים מחשבתו ועצתו של הקב"ה,**

ועל זה אמר דוד המלך (תהלים צ"ב), **"כי שמחתני ה' בפעלך במעשה ידיך ארנן",**

"כי שמחתני ה' בפעלך", זה אהל מועד,

"במעשה ידיך ארנן", זה בנין בהמ"ק שיבנה ב"ב,

"מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך", שהיית חושב לערב שמחת המשכן, בשמחה יום שנולד יצחק אבינו, **עכ"ל המדרש,**

לפי"ז אפשר לומר, דלרמז להא שחישב הקב"ה **לערב שמחת המשכן ביום שנולד בו יצחק,** אמר הכתוב, **"ביום" יתירא,** לרמז ליום שנולד בו יצחק, **ו"אחד בחודש",** הוא ר"ח ניסן יום הקמת המשכן.

* * * * *

כשם ששמחת המשכן מכוון ליום שנולד יצחק כך שמחת ביהמ"ק מכוון ליום הגמל את יצחק

כתיב (בראשית כ"א ח') **ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק,**

איתא בגמרא (פסחים ק"יט ע"ב) דרש רב עזירא, זימנין אמר ליה משמיה דרב וזימנין אמר ליה משמיה דרב אשי,

מאי דכתיב (בראשית כ"א ח'), **ויגדל הילד ויגמל,** עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק,

ועל זה אמר דוד המלך (תהלים צ"ב), "כי שמחתני
ה' בפעלך במעשה ידיך ארנן",

"כי שמחתני ה' בפעלך", זה אהל מועד,

"במעשה ידיך ארנן", זה בנין בהמ"ק שיבנה
ב"ב,

"מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך",
שהיית חושב לערב שמחת המשכן, בשמחה יום
שנולד יצחק אבינו, עכ"ל המדרש,

לפי זה יש לומר, כשם ששמחת המשכן מכוון
ליום שנולד יצחק, כך שמחת ביה"ק מכוון ליום
הגמל את יצחק, ששם יברך דוד המלך בזכות
בנין בית המקדש.

* * * * *

ביאור במ"ש דוד לי נאה לברך ע"ד

אומרים ז"ל אורח מברך

כתיב (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות אשא ובשם
ה' אקרא" וגו', אני עבדך בן אמתך פתחת
למוסרי",

איתא בגמרא (יבמות ע"ז ע"א) מאי דכתיב
פתחת למוסרי, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא
רבוננו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם,
רות המואביה ונעמה העמונית,

פירוש, ע"י שהותרו שתי המוסרות שהיו לי, ע"י
הדרשה של עמוני ולא עמונית, מואבי ולא
מואבית, ע"י זה הותרתי לבוא בקהל ישראל,
ע"י ש באריכות בגמרא,

מבואר כי דוד המלך, מאחר שהיה מצאצאיהם
של עמון ומואב, ולא ממשפחת אברהם יצחק
יעקב, ראה עצמו בכלל ישראל, כ"אורח",

איתא בגמרא (ברכות מ"ו ע"א), בעל הבית בוצע
ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין
יפה, ואורח מברך כדי שיברך לבעל הבית, וכיון
שדוד המלך אמר שהוא אורח בעם ישראל לכן
לי נאה לברך. ולכן אמר "כוס ישועות אשא
ובשם ה' אקרא", כי לי נאה לברך.

ברוך שכוונתי לדברי השל"ה הקדוש

שוב מצאתי בשל"ה הקדוש מסכת פסחים
מצה שמורה אות רמ"ד, שכתב, ושמעתי,
שהסיבה היא, מאחר שבא מרות המואביה,

ואמר שיעקב אמר שנשאתי ב' אחיות שהוא
דבר שעתידה תורה לאסור ואיני יכול לומר
תורה דהיינו על תורתך שלמדתנו

ומשה שאמר שלא זכיתי ליכנס לארץ ואיני יכול
לומר על ארץ חמדה גוי דמ"ה קאמר שלא תיקן
אלא ברכת הזן ולא ברכת הארץ,

ויהושע שתקן ברכת הארץ שזכה ליכנס בה אך
כיון שלא זכה לבן כמו שזכה דוד לבנות
ירושלים ושלמה בנו בנה בית המקדש וע"כ אמר
שלא יכול יהושע לומר על ירושלים כו' ועל הבית
הגדול כו'

אבל דוד שזכה שהוא בנה ירושלים ובנו בנה
בית המקדש שע"ז תקנו ברכת בונה ירושלים,

וע"כ אמר לי שזכיתי לכל הני מילי נאה לברך
שנאמר כוס ישועות אשא גוי ולעיל מיניה כתיב
מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי,

רצה לומר, דבכל אחד מן הראשונים חסר בו
מכל תגמוליו שהם ברית ותורה וארץ ומלכות
בית דוד בב"י אבל עלי כל תגמוליו שיש לי ברית
ותורה וארץ ומלכות בבונה ירושלים, וע"כ נאה
לי כוס ישועות גוי שהוא כוס של ברכה שאשא
אותו ובשם ה' אקרא בברכת הזימון כמ"ש
בר"פ שלשה שאכלו ברכת הזימון מנלן דכתיב
כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו, עכ"ל
המהרש"א,

מבואר, שבזכות בנין בית המקדש, זכה דוד
המלך שיברך בסעודה הגדולה ביום הגמל את
יצחק

י"ל שלכך מכוונים דברי המדרש (תנחומא פקודי
אות י"א) בשלשה חדשים נגמרה מלאכת
המשכן, תשרי מרחשון כסליו, והיה מונח
ומפורק טבת ושבת ואדר, והעמידוהו באחד
בניסן, שנאמר (שמות מ' ב') "ביום החדש
הראשון בא' לחדש תקים את משכן אהל
מועד",

ולמה לא עמד מיד, אלא, מפני שחשב הקב"ה
לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו
יצחק אבינו,

לפי שבאחד בניסן נולד יצחק, אמר הקב"ה
הריני מערב שמחתכם, שמחה בשמחה, והיו
ליצני הדור מרננין ומהרהרין ואומרין להם,
נגמרה מלאכת המשכן ואינו עומד מיד, ולא היו
יודעים מחשבתו ועצתו של הקב"ה,

לפי"ז מבואר כפתור ופרח, דלפיכך ביקש להתחיל מ"החודש הזה לכם", משום שהוא חלק **ההלכה**, והוא חלקו בתורה, כמבואר, ולא מ"בראשית ברא אלוקים", שאין זה חלק ההלכה, ולא זהו חלקו בתורה.

איתא בספרים הק' כי על זאת אנו מבקשים "ותן חלקנו בתורתך", משום שלכל אחד ואחד מששים רבוא נשמות ישראל יש לו שורש נשמתו המיוחד לו בתורה, אם בהלכה אם באגדה אם בדרוש אם בחידוש אם בבקיאות ואם בעיון, **וכך פירשו "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"**, כלומר תלמודו דייקא השייך לשורש נשמתו, ואשרי מי שזכה לגלות ולעסוק בתורה לפי שורש נשמתו,

* * * * *

ביאור בדרך הלצה ישראל מונין כמנין הלבנה

אפשר לפרש בדרך הלצה, הפירוש **כמנין הלבנה**, דיש, ורבים המה בתי המדרש ובתי הכנסת, כי בתחילת התפילה, יש בקושי מנין, ולאט לאט הציבור גדל והולך, עד שבאמצע התפילה הציבור כבר מלא, אך לאחר מכן, לקראת הסוף, המנין הולך ופוחת, כפי שהיה בתחילה,

וזו היא דרכה של לבנה, בתחילת החודש, נראית בקטנה, באמצע החודש, נראית במילואה, ולקראת סוף החודש, נראית שוב בקטנה, בדיוק כמו המנין שהצגנו לעיל,

ולפי דרכנו נאמר כי זה הפירוש **כמנין הלבנה**, כלומר **שהמנין נראה כמו הלבנה**,

ועוד אפשר לומר, דלפיכך אמרינן בתפילת שבת **באמצע התפילה, ראה והתקין צורת הלבנה**, כי באמצע התפילה הלבנה כבר במילואה כמו המנין, וזהו **ראה והתקין צורת הלבנה**.

* * * * *

מעיינ המתגבר לב טוב ולפני מי אתה עמל אצל ראב"ע הם מדה כנגד מדה

כתיב (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם ראש חדשים",

והענין, כי הדין הוא, בעל הבית בוצע והאורח מברך (ברכות מו א), ודוד הוא אורח, כי בא מאומה אחרת, מצד האם, ולא מאומה ישראלית. וכן אמר 'גר אנכי בארץ' (תהלים קיט, ט), עכ"ל השל"ה הק'.

* * * * *

למה התחיל ראב"ע מהחודש הזה לכם ולא התחיל מבראשית

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), **אמר רבי חלבו**, חמרא דפרוגייתא (יין ממדינת פרוגייתא) ומיא דדיומסת, קיפחו עשרת השבטים מישראל, **רבי אלעזר בן ערך** איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, (אחר היין דפרוגייתא והמים של דיומסת) איעקר תלמודיה,

כי הדר אתא, קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לכם", בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה, ע"כ,

יש לשאול, למה כשקם רבי אלעזר בן ערך למקרא בספרא, קרא "החודש הזה לכם", ולא ביקש לקרוא בתחילת התורה, "בראשית ברא אלוקים", שהוא תחילת התורה,

יש לבאר, איתא במדרש, (ילקוט שמעוני שמות י"ב רמז קפ"ז), אמר ר' יצחק, לא היה צריך להתחיל התורה אלא מ"החודש הזה לכם", שהיא **מצוה ראשונה** שנצטוו בה ישראל, ולמה התחיל מ"בראשית ברא אלוקים", משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, ע"כ,

רבי נהוראי הוא רבי אלעזר בן ערך

איתא בגמרא, (שבת קמ"ז ע"ב), רבי נהוראי אומר, הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריו שחבריו יקיימוה בידך, ואל בינתך אל תשען, תנא, לא **רבי נהוראי** שמו אלא **רבי אלעזר בן ערך** שמו, ולמה נקרא שמו רבי **נהוראי** שמנהיר עיני חכמים **בהלכה**, ע"כ,

מבואר א"כ שרבי אלעזר בן ערך, נקרא רבי **נהוראי**, על שם שהיה מנהיר עיני חכמים "בהלכה",

לפי"ז צריך לומר, שחלק התורה של רבי אלעזר בן ערך, הוא חלק **ההלכה**, והחודש הזה לכם, היא **הלכה ראשונה** שנצטוו בה ישראל, ושם מתחיל **חלק ההלכה** שבתורה, ועד כאן הוא משום כח מעשיו הגיד לעמו,

נזמיהן לבעליהן, ונתן הקב"ה שכרן של נשים, ומה שכר נתן להם שהן משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים,

מבואר, כי זכו הנשים לשמר ראש חודש יותר מן האנשים, מכיון ולא שמעו ליתן נזמיהם לעגל,

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם וכו', בעא למיקרא (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לבס", ע"כ,

לפי"ז אפשר לפרש בדרך צחות, במה זכו שיהיה "החדש הזה לכם", מכיון "שהחרש היה לבס", כלומר, שעשו עצמם חרשין ולא שמעו ליתן נזמיהם, וזהו, "החרש היה לבס".

*** * * * ***

שלושה סיפורים המסוגלים לצרכי פסח בהרחבה עפ"י המגיד מקאז'ניץ

בספר אוצר ישראל מאת מוה"ר רבי ישראל הלוי רוזנצווייג זצ"ל סופר סת"ם פה קרתא דירושלים תובב"א נאסף ונערך בעזהשיית עיי נכדו מרדכי הכהן בלום שנת תשס"ו לפ"ק, בעמוד ל"ז כתב,

המגיד הקדוש מקאז'ניץ זי"ע סיפר בכל שבת מברכין ניסן אלו הג' סיפורים ומסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה,

וכ"ק מרן בעל שומר אמונים זי"ע צוה לספר הג' סיפורים בהיומא דהילולא של רבינו רבי אלימלך זי"ע

מעשה הראשון

היה איזה יהודי שעשה לפני חג הפסח חבית יין שרף ונסע למכור את החבית יי"ש ועבר עם החבית יי"ש את הגבול בין מדינה למדינה ותפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו את החבית יי"ש היה אסור לפי חוקי המדינה לסחור עם יי"ש מבלי רשיון מיוחד,

נסע היהודי תיכף להרבי רבי אלימלך זי"ע ובכה מאד שלקחו ממנו החבית יי"ש אז אמר לו הרר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול שיטעמו מהחבית יי"ש ויראו שזה חבית מים ולא יי"ש וכן עשה היהודי וצוה לשומרי הגבול לטעום מהחבית וראו שהיא מלאה מים ולא יי"ש ונתנו בחזרה החבית יי"ש,

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסת (מעייך ששמו דיומסת) מפני שמעמלת,

אמר רבי חלבון, חמרא דפרוגייתא (יין ממדינת פרוגייתא) ומיא דדיומסת, קיפחו עשרת השבטים מישראל, רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, (אחר היין דפרוגייתא והמים של דיומסת) איעקר תלמודיה, כי הדר אתא, קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לבס", בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה, ע"כ,

א"כ מצינו שלשה דברים בראב"ע,

א. שבתחילה היה נמשך אל המעיין,

ב. שהיה צריך לקרוא לכם, וקרא לבס,

ג. בתחילה היה מעמל במעיין, כאומרם ז"ל מפני שמעמלת,

כנגד שלשה דברים אלו מצינו שלשה דברים אחרים אצל רבי אלעזר בן ערך במדה כנגד מדה

א. (אבות פרק ב' מ"י) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והוא היה מונה שבחן, רבי אלעזר בן ערך, מעיין המתגבר. והוא כנגד עניין המעיין,

ב. (אבות פ"ב מ"ג) איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אלעזר אומר, לב טוב, איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אלעזר אומר, לב רע. וזהו כנגד עניין הלב, שקרא לבס ולא לכם,

ג. (אבות פ"ב מט"ו) הם אמרו שלשה דברים. רבי אלעזר אומר, ודע לפני מי אתה עמל. וזהו כנגד העמל, שאמרו מפני שמעמלת,

*** * * * ***

ביאור למה נשים זכו לר"ח משום שהחרש היה לבס

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ה, אות כ"ב ברד"ל), כתיב (שמות ל"ב ה') "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר", דן אהרן דין בינו לבין עצמו, אמר, אם אני אומר לישראל תנו לי כסף וזהב מיד הם מביאים, אלא הריני אומר להם תנו לי נזמי נשיכם והיה הדבר בטל, שמעו הנשים ולא קבלו עליהם ליתן

יהודי אחד עבד אצל פריץ פעם אחת התפאר הפריץ ואמר להיהודי נכון הדבר באם לא הייתי נותן לך פרנסה היית גווע ברעב ח"ו, היהודי היה תמים וי"ש ענה להפריץ מה אתה אומר אתה מפרנס אותי הלא יש אל בשמים והוא זן ומפרנס לכל הברואים ואותי ג"כ מפרנס ואם הפריץ לא יהיה השליח מן השמים יתן לי השי"ת ע"י שליח אחר,

כששמע הפריץ תשובתו של היהודי חרה לו מאד וצוה להיהודי שיעזוב מיד את מקומו ולא יתן לו שוב עבודה זה היה לפני חג הפסח והיהודי היה עני ולא היה לו במה להכין צרכי החג,

להפריץ היה אוצר של מטבעות זהב והפריץ נהג ליכנס לאוצרו לנקות המטבעות מחלודה והיה מנקה המטבעות ברוק שבפיו **ולהפריץ היה חיה קוף** וכידוע שזאת החיה עושה מה שרואה שהאדם עושה וכשנכנס הפריץ לאוצרו לנקות המטבעות לקח עמו הקוף וראתה איך שהפריץ מנקה המטבעות ברוק שבפיו וחשבה שהפריץ אוכל מהמטבעות של זהב אח"כ ירדה החיה לבדה להאוצר והתחילה לאכול מהמטבעות עד שנתמלא כרסה עם מטבעות של זהב ונפלה פגר, **כשראה הפריץ** שהחיה נפלה פגר צוה למשרתו שיזרוק הנבלה לביתו של היהודי שידע שאם אני לא נותן לו אזי אין לו פרנסה וכשזרקו החיה בביתו של היהודי נקרע בטנה ונפלה ממנה הרבה מטבעות של זהב והיה כבר להיהודי צרכי חג הפסח בהרחבה גדולה, בליל הפסח שלח הפריץ את משרתו לבית היהודי לראות אם יש לו מה לאכול ומשרתו הגיע בחזרה ואמר להפריץ שיש להיהודי כל טוב אז שלח לקרוא את היהודי ושאל אותו מאין היה לו מעות להכין צרכי פסח סיפר לו היהודי איך שזרקו לו חיה בביתו וממנה נפלה מטבעות של זהב אז אמר הפריץ עכשיו כבר מודה שהשי"ת זן ומפרנס לכל והיה להיהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

מפי הרה"ח ר' אלעזר ביין ששמע מהגה"ק
מפיאסעצנא זי"ע נכד המגיד מקאזניץ זי"ע

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com

והיהודי חזר שוב להר"א ובכה לפניו שהחבית יי"ש הינה מקור הכנסה עבורו לצרכי פסח ועכשיו החבית יי"ש מלאה מים אז אמר לו הר"א שיטעום ויראה שהחבית מלאה יי"ש וכך הוה שהחבית מים נהפך שוב ליי"ש והיה להיהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה,

מעשה השני

פעם היה מלך שנאבדה ממנו טבעתו וצוה לחפש הטבעת, ומי שקיבל על עצמו לחפש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות שיהיה לו אפשרות לחפש הטבעת,

והיה שם יהודי שהיה עני ואביון ולא היה לו במה להכין צרכי חג הפסח אמרה לו אשתו הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש טבעתו תלך גם אתה ותאמר שאתה גם כן רוצה לחפש הטבעת והמלך יתן לך מעות ובוזה המעות יהא לנו במה להכין צרכי חג הפסח,

ונראה בעינינו עצת אשתו והלך להמלך ואמר שרוצה ג"כ לחפש טבעתו והמלך נתן לו מעות והיהודי הכין בזה המעות צרכי פסח בהרחבה גדולה והיהודי היה ג"כ מכניס אורח והביא לביתו על הסדר של ליל חג הפסח הרבה אורחים,

אחד מיועצי המלך היה גלח שונא ישראל מובהק ולא היה יכול לסבול איך יהודי הנ"ל רימה את המלך והוציא ממנו מעות, והלך הגלח בליל חג הפסח מאחורי חלון היהודי וכראותו איך שאוכל ושותה ואינו עוסק כלל בחיפוש טבעת המלך הלך הגלח להמלך ואמר לו אתה חושב שהיהודי מחפש הטבעת הנה אראה למלך מה עשה היהודי במעות שנתן לו המלך,

והמלך הלך עם הגלח עד ביתו של היהודי ועמדו מאחורי החלון והסתכלו בפנים וראו האיך שהיהודי יושב כמלך בגדוד,

והיהודי היה לו מנהג כשאמר ההגדה כשהגיע להחרוזים **דיינו** אמר היהודי חרוז אחד וכל המסובים ענו אחריו **דיינו**, ובעת שעמד המלך מאחורי החלון אמר אז היהודי החרוזים של דיינו ושמו של הגלח היה **דייני**, והבין המלך שהגלח דייני הוא גנב הטבעת, וצוה המלך לאסור הגלח ולהכותו עד שיודה וכך הוה שהודה שגנב הטבעת והיהודי היה לו צרכי פסח בהרחבה גדולה,

מעשה השלישי